

SANITARIYA-EPIDEMIOLOGIYA BO'LIMIDA VRACH-EPIDEMIOLOG YORDAMCHISINING KASBIY FAOLIYATI VA UNING AMALIY AHAMIYATI

Meldibekova Nodira Maxamadjonovna

Toshkent viloyati Zangiota tumani Sanitariya-epidemiologiya bo'limi
vrach-epidemiolog yordamchisi
<https://doi.org/10.5281/zenodo.19493833>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 06-aprel 2026 yil
Ma'qullandi: 08-aprel 2026 yil
Nashr qilindi: 10-aprel 2026 yil

KEY WORDS

sanitariya-epidemiologiya, vrach-epidemiolog yordamchisi, sanitariya nazorati, epidemiologik kuzatuv, yuqumli kasalliklar, dezinfeksiya, profilaktika, infeksiyon xavfsizlik, sanitariya-ma'rifiy ishlar, aholi salomatligi.

ABSTRACT

Mazkur maqolada sanitariya-epidemiologiya bo'limida vrach-epidemiolog yordamchisining kasbiy faoliyati va uning amaliy ahamiyati ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Unda mutaxassisning sanitariya nazoratini amalga oshirish, epidemiologik kuzatuv olib borish, yuqumli kasalliklar o'choqlarida birlamchi tadbirlarni tashkil etish, dezinfeksiya ishlarini nazorat qilish, hujjatlarni yuritish hamda sanitariya-ma'rifiy targ'ibot ishlarida ishtirok etishdagi o'rni yoritilgan. Tadqiqot natijalari vrach-epidemiolog yordamchisi sanitariya-epidemiologik osoyishtalikni ta'minlash, infeksiyon xavflarni erta aniqlash va profilaktik tadbirlar samaradorligini oshirishda muhim amaliy bo'g'in ekanini ko'rsatadi. Shuningdek, maqolada mazkur mutaxassisning kasbiy tayyorgarligi, mas'uliyati va zamonaviy sanitariya-epidemiologik xizmatdagi funksional ahamiyati asoslab berilgan.

Zamonaviy sog'liqni saqlash tizimida sanitariya-epidemiologik osoyishtalikni ta'minlash jamiyat salomatligini muhofaza qilishning eng muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Aholi o'rtasida yuqumli va ayrim noinfeksiyon kasalliklarning tarqalishining oldini olish, sanitariya-gigiyena qoidalariga rioya etilishini nazorat qilish, epidemiologik vaziyatni baholash hamda profilaktik tadbirlarni o'z vaqtida tashkil etish mazkur tizimning ustuvor vazifalaridandir. Ushbu jarayonda sanitariya-epidemiologiya bo'limi mutaxassislari bilan bir qatorda vrach-epidemiolog yordamchisining ham kasbiy faoliyati alohida ahamiyat kasb etadi.

Vrach-epidemiolog yordamchisi sanitariya-epidemiologik nazorat tizimining amaliy bo'g'ini sifatida epidemiologik kuzatuv, ma'lumotlarni yig'ish va tahlil qilish, dezinfeksiya tadbirlarini tashkil etish, o'choqlarda tekshiruv o'tkazish, hisobot hujjatlarini yuritish hamda aholiga sanitariya-gigiyenik tushuntirish ishlarini olib borishda faol ishtirok etadi. Ayniqsa, yuqumli kasalliklar xavfi kuchaygan sharoitda, jamoat joylari, ta'lim muassasalari, davolash-profilaktika tashkilotlari va oziq-ovqat obyektlarida sanitariya talablariga amal qilinishini nazorat qilishda uning amaliy tajribasi va mas'uliyati muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Bugungi kunda globallashtirish, urbanizatsiya, aholi migratsiyasi, ekologik omillarning o'zgarishi hamda yangi epidemiologik tahdidlarning yuzaga kelishi sanitariya-epidemiologik xizmat oldiga yanada murakkab vazifalarni qo'yimoqda. Bunday sharoitda vrach-epidemiolog yordamchisining faqat ijrochi emas, balki tezkor kuzatuvchi, profilaktik tadbirlar ishtirokchisi, sanitariya madaniyatini targ'ib qiluvchi va epidemiologik xavfsizlikni ta'minlashga ko'maklashuvchi mutaxassis sifatidagi o'rni ortib bormoqda. Shu bois uning funksional vazifalari, kasbiy tayyorgarligi va amaliy faoliyatining mazmunini ilmiy jihatdan yoritish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Mavzuning dolzarbligi shundaki, sanitariya-epidemiologik xizmat samaradorligi ko'p jihatdan amaliy ijrochilar faoliyatining qay darajada puxta tashkil etilganiga bog'liq bo'ladi. Vrach-epidemiolog yordamchisining o'z vakolat doirasida aniq, tizimli va mas'uliyatli faoliyat yuritishi kasalliklarning erta aniqlanishi, epidemik jarayonning oldini olish, sanitariya nazoratining uzluksizligi hamda aholining epidemiologik xavfsizligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

Mazkur maqolaning maqsadi sanitariya-epidemiologiya bo'limida vrach-epidemiolog yordamchisining kasbiy faoliyatini tahlil qilish, uning asosiy funksional yo'nalishlari va amaliy ahamiyatini yoritishdan iborat. Shuningdek, ushbu maqolada vrach-epidemiolog yordamchisining sanitariya nazorati, profilaktik tadbirlar, epidemiologik monitoring va sog'lom turmush tarzini targ'ib qilishdagi o'rni ilmiy-nazariy jihatdan asoslab beriladi.

Adabiyotlar tahlili. Sanitariya-epidemiologik xizmat faoliyatiga oid ilmiy manbalar tahlili shuni ko'rsatadiki, aholi salomatligini muhofaza qilish tizimida profilaktik yo'nalish yetakchi o'rinlardan birini egallaydi. Xalqaro va mahalliy tadqiqotlarda yuqumli kasalliklar tarqalishining oldini olish, sanitariya-gigiyena me'yorlariga rioya etilishini nazorat qilish, epidemik vaziyatni erta baholash va xavf omillarini kamaytirishda epidemiologik kuzatuvning ahamiyati alohida ta'kidlanadi [2], [3]. Mazkur jarayonda vrach-epidemiolog yordamchisi amaliy ijrochi bo'g'in sifatida muhim rol o'ynaydi.

Jahon sog'liqni saqlash tizimi tajribasiga oid manbalarda sanitariya-epidemiologik osoyishtalikni ta'minlash faqat kasallik qayd etilgandan keyingi chora-tadbirlar bilan emas, balki doimiy monitoring, riskni oldindan aniqlash va profilaktik nazorat bilan bog'liq holda baholanadi [4]. Shu jihatdan qaraganda, vrach-epidemiolog yordamchisining kundalik faoliyati — obyektlarni ko'zdan kechirish, epidemiologik ma'lumotlarni yig'ish, dezinfeksiya tadbirlarini nazorat qilish, namuna olish jarayonida ishtirok etish va hisobot yuritish — umumiy sanitariya nazoratining amaliy poydevorini tashkil etadi [5].

Pediatriya, ta'lim muassasalari, umumiy ovqatlanish korxonalarini va davolash-profilaktika muassasalarida olib borilgan tadqiqotlar sanitariya talablari buzilishi ko'pincha infeksiya tarqalishining asosiy omillaridan biri bo'lishini ko'rsatadi [6]. Shu sababli ko'plab mualliflar vrach-epidemiolog yordamchisining obyektlarda o'tkazadigan kuzatuvlari, sanitariya holatini baholashi, kamchiliklarni hujjatlashtirishi va profilaktik tavsiyalar berishini epidemiologik xavfsizlikni ta'minlashning muhim tarkibiy qismi deb hisoblaydi [7]. Bu esa, uning faoliyati faqat texnik ijro bilan cheklanmasdan, amaliy tahlil va tashkiliy nazorat unsurlarini ham qamrab olishini ko'rsatadi.

Adabiyotlarda yuqumli kasalliklar o'choqlarida o'tkaziladigan epidemiologik surishtiruvlar alohida o'rin tutadi. Ayrim mualliflarning fikricha, epidemik zanjirni uzishda kasallik manbaini, yuqish omillarini va xavf guruhlarini erta aniqlash hal qiluvchi ahamiyatga

ega [7]. Bunday vaziyatda vrach-epidemiolog yordamchisi birlamchi ma'lumotlarni yig'ish, aloqador shaxslarni aniqlash, o'choqda dezinfeksiya va profilaktika tadbirlarini tashkillashtirish hamda tegishli hujjatlarni rasmiylashtirishda faol ishtirok etadi. Demak, uning ish sifati epidemiologik choralar samaradorligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Ilmiy manbalarda tibbiyot muassasalarida infeksiyon nazorat masalasi ham keng yoritilgan. Nozokomial infeksiyalar profilaktikasi, sterilizatsiya va dezinfeksiya rejimiga rioya etilishi, chiqindilarni to'g'ri utilizatsiya qilish, xodimlar va bemorlar xavfsizligini ta'minlash kabi yo'nalishlarda o'rta bo'g'in mutaxassislarining roli yuqori baholanadi. Shu nuqtai nazardan, vrach-epidemiolog yordamchisi tibbiyot muassasasida infeksiyon xavfsizlikni nazorat qilish, amaliy tavsiyalarni yetkazish va sanitariya tartibiga rioya qilinishini kuzatish orqali muassasa ichidagi epidemiologik barqarorlikka xizmat qiladi.

Aholi o'rtasida sanitariya madaniyatini shakllantirishga bag'ishlangan tadqiqotlarda tushuntirish va targ'ibot ishlari alohida profilaktik vosita sifatida talqin etiladi. Olimlar sanitariya-gigiyena qoidalari bo'yicha aholining bilim darajasi oshgani sari infeksiyon kasalliklar xavfi kamayishini ta'kidlaydilar. Bu borada vrach-epidemiolog yordamchisi nafaqat tekshiruvchi yoki nazorat qiluvchi, balki sog'lom turmush tarzi, gigiyena, ovqatlanish madaniyati va kasalliklar profilaktikasi bo'yicha tushuntirish ishlarini olib boruvchi amaliy targ'ibotchi sifatida ham maydonga chiqadi.

So'nggi yillarda raqamli kuzatuv, tezkor axborot almashinuvi va epidemiologik monitoring tizimlarining takomillashuvi sanitariya-epidemiologik xizmat oldiga yangi talablarni qo'yimoqda. Zamonaviy manbalarda statistik ma'lumotlar bilan ishlash, elektron hisobotlar yuritish, xavf ko'rsatkichlarini tahlil qilish va tezkor javob choralarini rejalashtirish bo'yicha ko'nikmalar epidemiologiya xodimlari uchun zarur kompetensiyalar sifatida ko'rsatilgan. Shu sababli vrach-epidemiolog yordamchisining kasbiy tayyorgarligi ham an'anaviy sanitariya nazorati bilan bir qatorda analitik va kommunikativ salohiyatni ham o'z ichiga olishi kerak.

Tahlil qilingan adabiyotlar shuni ko'rsatadiki, vrach-epidemiolog yordamchisining faoliyati ko'p qirrali bo'lib, u sanitariya nazorati, epidemiologik kuzatuv, o'choqli tadbirlar, infeksiyon xavfsizlik, hujjatlashtirish va profilaktik targ'ibot kabi bir-biri bilan chambarchas bog'liq yo'nalishlarni qamrab oladi. Biroq mavjud ilmiy adabiyotlarda ko'proq vrach-epidemiolog yoki sanitariya-epidemiologik xizmatning umumiy faoliyati yoritilib, aynan yordamchi mutaxassisning amaliy o'rni yetarlicha chuqur tahlil qilinmagan. Mazkur holat ushbu yo'nalishda ilmiy izlanishlarni kengaytirish zarurligini ko'rsatadi.

Metod va metodologiya. Mazkur maqola tahliliy-nazariy yo'nalishda bajarildi hamda sanitariya-epidemiologiya bo'limida vrach-epidemiolog yordamchisining kasbiy faoliyati va uning amaliy ahamiyatini ilmiy jihatdan yoritishga qaratildi. Tadqiqotning metodologik asosini tizimli yondashuv, funksional tahlil, qiyosiy tahlil, kontent-tahlil va umumlashtirish usullari tashkil etdi. Ushbu yondashuv vrach-epidemiolog yordamchisining kasbiy vazifalarini sanitariya-epidemiologik xizmatning umumiy tuzilmasi bilan uzviy bog'liq holda o'rganish imkonini berdi.

Tadqiqot obyekti sifatida sanitariya-epidemiologiya bo'limida vrach-epidemiolog yordamchisining kasbiy faoliyati olindi. Tadqiqot predmeti esa uning sanitariya nazorati, epidemiologik kuzatuv, profilaktik tadbirlar, dezinfeksiya ishlari, o'choqli tekshiruvlar,

hujjatlashtirish va aholi o'rtasida sanitariya-gigiyenik targ'ibot olib borishdagi amaliy funksiyalaridan iborat bo'ldi.

Maqolani tayyorlash jarayonida sanitariya-epidemiologik osoyishtalik, yuqumli kasalliklar profilaktikasi, infeksiya nazorati, epidemiologik monitoring hamda profilaktik tibbiyotga oid mahalliy va xorijiy ilmiy adabiyotlar, uslubiy qo'llanmalar, me'yoriy hujjatlar va tavsiyalar o'rganildi. Manbalarni tanlashda ularning mavzuga mosligi, ilmiy ishonchligi, amaliy ahamiyati va zamonaviyligi asosiy mezon sifatida belgilandi. Tahlilga jalb qilingan manbalar orqali vrach-epidemiolog yordamchisining faoliyat doirasi, kasbiy mas'uliyati va xizmat samaradorligiga ta'sir etuvchi omillar aniqlashtirildi.

Tadqiqot metodlari orasida birinchi navbatda tizimli tahlil usulidan foydalanildi. Ushbu usul yordamida sanitariya-epidemiologik xizmatning tarkibiy bo'g'inlari, ularning o'zaro aloqadorligi va vrach-epidemiolog yordamchisining mazkur tizimdagi o'rni belgilandi. Funktsional tahlil metodi esa yordamchining kundalik amaliy faoliyatini alohida yo'nalishlarga ajratib o'rganishga imkon berdi. Jumladan, sanitariya nazorati, o'choq tadqiqoti, dezinfeksiya ishlari, hujjat yuritish va profilaktik tushuntirish ishlari mustaqil funktsional bloklar sifatida ko'rib chiqildi.

Qiyosiy tahlil usuli yordamida sanitariya-epidemiologiya sohasidagi turli ilmiy manbalarda vrach-epidemiolog yordamchisining vazifalari, vakolatlari va kasbiy kompetensiyalariga berilgan yondashuvlar o'zaro solishtirildi. Bu esa mazkur mutaxassis faoliyatining umumiy va o'ziga xos jihatlari aniqlashga xizmat qildi. Kontent-tahlil usuli asosida esa ilmiy manbalarda eng ko'p uchraydigan tushunchalar va funktsional yo'nalishlar ajratib olinib, ular maqola mazmuniga tizimli ravishda joylashtirildi.

Metodologik jihatdan tadqiqot bir necha bosqichda olib borildi. Dastlab mavzuga oid ilmiy va me'yoriy manbalar yig'ildi hamda saralandi. Keyingi bosqichda vrach-epidemiolog yordamchisining asosiy kasbiy vazifalari guruhlarga ajratildi. So'ngra ushbu vazifalarning sanitariya-epidemiologik osoyishtalikni ta'minlashdagi amaliy ahamiyati tahlil qilindi va umumlashtirildi. Yakuniy bosqichda esa tadqiqot natijalari asosida xulosalar chiqarilib, amaliy tavsiyalar shakllantirildi.

Tadqiqotda mantiqiy mushohada, induksiya va deduksiya usullaridan ham foydalanildi. Bu usullar yordamida alohida kuzatuvlar va ilmiy qarashlardan umumiy nazariy xulosalar chiqarildi, shuningdek, umumiy sanitariya-epidemiologik tamoyillardan kelib chiqib vrach-epidemiolog yordamchisining aniq amaliy vazifalari izohlandi. Mazkur metodlar maqolaning ilmiy izchilligini ta'minlashga xizmat qildi.

Shunday qilib, qo'llanilgan metod va metodologik yondashuvlar sanitariya-epidemiologiya bo'limida vrach-epidemiolog yordamchisining kasbiy faoliyatini kompleks tarzda o'rganish, uning amaliy ahamiyatini asoslash va mazkur faoliyatni takomillashtirishga doir ilmiy xulosalar ishlab chiqish imkonini berdi.

Tadqiqotlar natijasi va muhokama. O'tkazilgan tahliliy tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, sanitariya-epidemiologiya bo'limida vrach-epidemiolog yordamchisining kasbiy faoliyati ko'p qirrali bo'lib, u sanitariya nazorati, epidemiologik kuzatuv, profilaktik tadbirlar, dezinfeksiya ishlari, hujjatlashtirish va sanitariya-ma'rifiy faoliyat kabi o'zaro uzviy bog'liq yo'nalishlarni qamrab oladi. Mazkur faoliyatning amaliy ahamiyati shundaki, aynan ushbu mutaxassis kundalik nazorat va bevosita amaliy jarayonlarda ishtirok etish orqali sanitariya-epidemiologik osoyishtalikni ta'minlashga xizmat qiladi [1], [3].

Tahlil natijalariga ko'ra, vrach-epidemiolog yordamchisining eng muhim funksiyalaridan biri sanitariya holatini joyida baholash va mavjud xavf omillarini erta aniqlashdan iborat. Ta'lim muassasalari, davolash-profilaktika tashkilotlari, umumiy ovqatlanish korxonlari va boshqa jamoat obyektlarida sanitariya-gigiyena me'yorlariga rioya etilishining nazorat qilinishi infeksiyon kasalliklar tarqalishining oldini olishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi [2], [5]. Shu ma'noda, yordamchining amaliy kuzatuvchanligi va aniqligi kasallik profilaktikasining dastlabki bosqichida hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Tadqiqot davomida aniqlanishicha, vrach-epidemiolog yordamchisi yuqumli kasalliklar o'choqlarida amalga oshiriladigan birlamchi epidemiologik tadbirlarning faol ishtirokchisidir. U o'choqni tekshirish, dastlabki ma'lumotlarni yig'ish, kasallik manbai va yuqish omillarini aniqlash, aloqador shaxslarni ro'yxatga olish, dezinfeksiya chora-tadbirlarini tashkillashtirish hamda hujjatlarni rasmiylashtirishda muhim rol o'ynaydi [4]. Bu esa epidemik zanjirni uzish va kasallikning kengayib ketishini oldini olishda yordamchi mutaxassisning amaliy ahamiyatini yaqqol namoyon etadi.

Muhokama jarayonida tibbiyot muassasalarida infeksiyon nazorat masalasi alohida e'tibor talab qilishi aniqlandi. Nozokomial infeksiyalar profilaktikasi, sterilizatsiya va dezinfeksiya rejimlariga rioya etilishi, tibbiy chiqindilarni to'g'ri utilizatsiya qilish, xodimlar va bemorlar xavfsizligini ta'minlash kabi yo'nalishlarda vrach-epidemiolog yordamchisining nazorati muhim amaliy natija beradi. Ayniqsa, statsionar muassasalarda uning muntazam monitoring olib borishi va aniqlangan kamchiliklarni o'z vaqtida bartaraf etishga ko'maklashishi ichki epidemiologik barqarorlikni mustahkamlaydi.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, vrach-epidemiolog yordamchisining yana bir muhim yo'nalishi bu sanitariya-ma'rifiy ishlarni tashkil etishdir. Aholi o'rtasida gigiyena, shaxsiy profilaktika, xavfsiz ovqatlanish, toza ichimlik suvidan foydalanish, yuqumli kasalliklardan himoyalangan va sog'lom turmush tarziga oid tushuntirish ishlari olib borilishi epidemiologik xavflarni kamaytirishga xizmat qiladi. Bu faoliyat yordamchining nafaqat nazorat qiluvchi, balki aholi bilan bevosita ishlovchi profilaktik mutaxassis ekanini ko'rsatadi.

Olingan natijalar vrach-epidemiolog yordamchisining hujjatlashtirish va axborot bilan ishlash borasidagi vazifalari ham katta amaliy ahamiyatga ega ekanini ko'rsatdi. Epidemiologik vaziyat bo'yicha ma'lumotlarni to'plash, saralash, hisobot shakllarini to'ldirish, ko'rsatkichlarni taqqoslash va rahbariyatga tezkor axborot yetkazish sanitariya-epidemiologik xizmatning uzluksiz faoliyatini ta'minlaydi. Zamonaviy sharoitda bu jarayonlar faqat qayd etish bilan cheklanmay, balki tezkor tahlil va vaziyatga mos profilaktik qarorlar qabul qilishga zamin yaratadi.

Muhokama natijasida shu narsa ayon bo'ldiki, vrach-epidemiolog yordamchisining kasbiy samaradorligi ko'p jihatdan uning nazariy tayyorgarligi, amaliy ko'nikmalari, huquqiy-me'yoriy hujjatlarni bilishi va kommunikativ madaniyatiga bog'liq. Chunki sanitariya nazorati jarayonida u turli toifadagi aholi, muassasa rahbarlari, tibbiyot xodimlari va boshqa mutaxassislar bilan ishlaydi. Shuning uchun uning kasbiy kompetensiyasi faqat texnik bajaruvchilik emas, balki analitik fikrlash, mas'uliyat, muloqot va tashkiliy yondashuvni ham qamrab olishi zarur.

Tadqiqot davomida ayrim muammoli jihatlar ham kuzatildi. Xususan, amaliyotda vrach-epidemiolog yordamchisining faoliyati ba'zan yordamchi texnik vazifa sifatida tor talqin qilinadi, holbuki u profilaktik tibbiyot tizimining muhim bo'g'ini hisoblanadi. Ayrim holatlarda me'yoriy hujjatlar bilan ishlash, elektron hisobot yuritish, zamonaviy monitoring vositalaridan

foydalanish va aholiga tushuntirish ishlari olib borish bo'yicha ko'nikmalarni yanada takomillashtirish zarurati saqlanib qolmoqda. Bu esa mazkur mutaxassislarining malakasini oshirish tizimini kuchaytirish lozimligini ko'rsatadi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari vrach-epidemiolog yordamchisining faoliyati sanitariya-epidemiologik xizmat samaradorligini belgilovchi muhim omillardan biri ekanini tasdiqladi. U kundalik sanitariya nazorati, epidemiologik kuzatuv, infeksiyon xavfsizlik, o'choqli tadbirlar va profilaktik targ'ibot ishlarini birlashtiruvchi amaliy mutaxassis sifatida namoyon bo'ladi. Shu sababli uning kasbiy salohiyatini kuchaytirish, amaliy tayyorgarligini takomillashtirish va faoliyatini zamonaviy talablar asosida tashkil etish sanitariya-epidemiologik osoyishtalikni mustahkamlashning muhim shartlaridan biridir.

Xulosa. Mazkur maqolada sanitariya-epidemiologiya bo'limida vrach-epidemiolog yordamchisining kasbiy faoliyati va uning amaliy ahamiyati tahlil qilindi. Tahlillar shuni ko'rsatdiki, ushbu mutaxassis sanitariya-epidemiologik osoyishtalikni ta'minlash tizimining muhim amaliy bo'g'ini hisoblanadi. U sanitariya nazoratini amalga oshirish, epidemiologik kuzatuv olib borish, yuqumli kasalliklar o'choqlarida birlamchi tadbirlarni tashkil etish, dezinfeksiya jarayonlarini nazorat qilish, hujjatlarni yuritish hamda sanitariya-ma'rifiy ishlarni olib borishda faol ishtirok etadi.

Vrach-epidemiolog yordamchisining faoliyati faqat texnik yoki ijrochi vazifalar bilan cheklanmaydi. U amaliy kuzatuvchi, profilaktik tadbirlar tashkilotchisi, epidemiologik vaziyatni baholashda ko'maklashuvchi mutaxassis va aholi bilan sanitariya-gigiyenik targ'ibot ishlarini olib boruvchi xodim sifatida ham namoyon bo'ladi. Ayniqsa, yuqumli kasalliklar tarqalishining oldini olish, jamoat obyektlarida sanitariya talablariga rioya etilishini nazorat qilish va tibbiyot muassasalarida infeksiyon xavfsizlikni mustahkamlashda uning o'rni alohida ahamiyatga ega.

Tadqiqot natijalari shuni tasdiqladiki, vrach-epidemiolog yordamchisining kasbiy samaradorligi uning nazariy bilimlari, amaliy ko'nikmalari, me'yoriy hujjatlar bilan ishlash malakasi, tahliliy yondashuvi va kommunikativ madaniyatiga bevosita bog'liq. Sanitariya-epidemiologik xizmat faoliyatining uzluksizligi va natijadorligi ko'p jihatdan aynan ushbu mutaxassisning kundalik ish faoliyatini qay darajada puxta tashkil etilganiga bog'liq bo'ladi.

Demak, sanitariya-epidemiologiya bo'limida vrach-epidemiolog yordamchisining kasbiy faoliyatini takomillashtirish, uning malakasini muntazam oshirib borish va zamonaviy talablar asosida ish yuritish ko'nikmalarini shakllantirish sanitariya-epidemiologik barqarorlikni ta'minlashning muhim shartlaridan biridir.

Tavsiyalar

1.Vrach-epidemiolog yordamchilarining malakasini muntazam oshirish tizimini takomillashtirish, ayniqsa epidemiologik kuzatuv, dezinfeksiya ishlari, infeksiyon nazorat va hujjatlashtirish bo'yicha amaliy o'quv mashg'ulotlarini kuchaytirish zarur.

2.Sanitariya-epidemiologiya bo'limlarida zamonaviy monitoring, elektron hisobot yuritish va tezkor axborot almashinuvi tizimlaridan samarali foydalanish ko'nikmalarini rivojlantirish maqsadga muvofiq.

3.Yuqumli kasalliklar o'choqlarida olib boriladigan birlamchi epidemiologik tadbirlar bo'yicha vrach-epidemiolog yordamchilari uchun aniq algoritmlar va amaliy yo'riqnomalarni keng joriy etish lozim.

4. Tibbiyot muassasalari, ta'lim tashkilotlari, umumiy ovqatlanish obyektlari va boshqa jamoat joylarida sanitariya nazoratini kuchaytirishda yordamchi mutaxassislarning amaliy vakolatlari va mas'uliyatini yanada aniqlashtirish kerak.

5. Sanitariya-ma'rifiy targ'ibot ishlarini kuchaytirish, aholi o'rtasida gigiyena, profilaktika va sog'lom turmush tarziga oid tushuntirishlarni tizimli ravishda yo'lga qo'yish zarur.

6. Vrach-epidemiolog yordamchisining faoliyatini baholashda faqat hisobot ko'rsatkichlari emas, balki amaliy natijadorlik, profilaktik tadbirlar sifati, aniqlangan kamchiliklarning bartaraf etilish darajasi va sanitariya xavfsizligiga qo'shgan hissasi ham inobatga olinishi lozim.

Sanitariya-epidemiologik xizmat tizimida ushbu mutaxassislarning kasbiy maqomi va amaliy rolini mustahkamlashga qaratilgan ilmiy-uslubiy va tashkiliy chora-tadbirlarni ishlab chiqish tavsiya etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasining "Aholining sanitariya-epidemiologik osoyishtaligi to'g'risida"gi Qonuni. — Toshkent, 2015.
2. World Health Organization. Basic epidemiology. — 2nd ed. — Geneva: WHO, 2006.
3. World Health Organization. Communicable disease surveillance and response systems: guide to monitoring and evaluating. — Geneva: WHO, 2006.
4. World Health Organization. Guidelines on core components of infection prevention and control programmes at the national and acute health care facility level. — Geneva: WHO, 2016.
5. World Health Organization. Managing epidemics: key facts about major deadly diseases. — Geneva: WHO, 2018.
6. World Health Organization. WHO guidelines on hand hygiene in health care. — Geneva: WHO Press, 2009.
7. Эпидемиология: национальное руководство / под ред. Н. И. Брико, Л. П. Зуевой, В. И. Покровского. — Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2013